

КУЛИК Євген
доктор педагогічних наук, професор, професор
кафедри професійної освіти та дизайну,
Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка
КОНДОР Маріанна
аспірантка, Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ТЕХНОЛОГІЙ.

Перед Україною, яка заявила про свої наміри стати членом ЄС, виникли ряд фундаментальних проблем адаптації своєї системи функціонування держави, відповідно до стандартів постійного розвитку країн ЄС. Серед багатьох проблем найважливішою є проблема формування системи цінностей українського суспільства в контексті розвитку європейської системи цінностей. В Україні за останні 100 років сформована сциєнтично-технократична система цінностей. Сформувалися відповідні культури освоєння знань, які поширювалися на культуру виробництва товарів і засобів виробництва (ресурсоефективність), культуру їх споживання (ремонтоздатність), культуру експлуатації (енергоефективність), культуру утилізації відходів, культуру взаємодії людини з природою (екологія). У відповідності до такого стану сформувалися галузеві знання, які породили професійні спеціалізації. Все це відбивається на рівні життя людей і добробуту. За оцінками основних індексів життя суспільства, Україна знаходиться позаду багатьох розвинених країн Європи. Проведений аналіз концепції «Порядок денний на 21 століття», та практики реалізації концепції в країнах ЄС показав необхідність переорієнтації всієї системи освіти на забезпечення практичної підготовки всіх прошарків суспільства щодо використання принципів сталого розвитку, як у відношенні до людини так і до природи. За визначенням ЮНЕСКО до головних компонентів освіти для сталого розвитку було віднесено: навчання, підготовку і перепідготовку кадрів, визначення системи цінностей, інформування і просвіта населення, підвищення якості життя та ін. Встановлено, що перебудова системи освіти в кожній країні повинна орієнтуватись на сприяння розвитку у населення як навичок творчого мислення сталого розвитку при освоєнні професійних кваліфікацій, так і вихованню толерантності, глибинного розуміння демократичних форм, можливості прийняття узгоджених рішень і участі у виконанні накреслених планів розвитку громадянського суспільства. Ці компоненти повинні взаємодіяти разом і доповнювати один одного. Оскільки сучасна система цінностей формується за рахунок розвитку науки і технологій то перед технологічною освітою України постає завдання зміни її змісту у контексті визначення системи цінностей, які необхідні українцям та формування системи цінностей особистості і суспільства в контексті загальноєвропейських цінностей. Оскільки нам необхідно змінювати культуру, то необхідно прийняти

загальноєвропейське визначення культури суспільства, яка формує систему цінностей. Проведений аналіз літератури дозволяє констатувати, що культура суспільства складається з ідей, представлених у свідомості людей і вписаних у його артефакти. Сюди відносяться артефакти культури виробництва товарів і засобів виробництва (ресурсоефективність), культури їх споживання (ремонтоздатність), культури експлуатації (енергоефективність), культури утилізації відходів, культуру взаємодії людини з природою (екологія). Згідно з цією точкою зору цінності формують основу для розвитку кожної культури, і вони є ядром культури. Науковці виділяють шість основних цінностей: 1) Теоретичні: правда; 2) Економічні: корисність; 3) Естетичні: гармонія і краса; 4) Соціальні: любов до людей; 5) Політичні: влада і лідерство; 6) Релігійний: єдність чи моральна досконалість. Інглхарт (1971), досліджуючи питання зміни цінностей, сформулював теорію, яка досліджує виміри простору та часу та вказує на те, що пріоритети цінностей у процвітаючих індустріальних суспільствах переміщуються від турботи про економічну та фізичну безпеку до більшого акценту на свободі, якості життя та самовираженні. Це дозволило констатувати, що дослідження світових цінностей зосереджено на двох вимірах культурних відмінностей у всьому світі (від традиційних цінностей до світсько-раціональних цінностей, а друге від цінностей виживання до цінностей самовираження). Трансформація суспільства від індустріального до постіндустріального призводить до більшого наголосу на самовираженні, а зростання суспільного багатства призводить до зміни цінностей від переважного акценту на економічній та фізичній безпеці до збільшення акценту на суб'єктивному добробуті та якості життя. Тобто, проведений аналіз літератури дозволяє констатувати, що технологія перетворює цінності. При цьому встановлено, що є два основні механізми впливу технологій на цінності: матеріальні та ідеологічні. Матеріальні механізми зміни стосуються взаємодія людей із їхнім фізичним середовищем: як вони отримують ресурси, необхідні для виживання тощо. Ідеологічні механізми змін стосуються культурних змін, що змушує змінювати те, як люди думають про свою взаємодію зі світом. Це може забезпечити тільки система освіти, через встановлену культуру освітніх і професійних установ. Цей контраст між матеріальними та ідеологічними механізмами змін є помітним в історії науки, техніки і технологій та наук про суспільство. При цьому (за Полом Вербеком) технологіям належить функція посередництва між людьми та оточуючим світом. Відповідно в сучасній науковій думці існує твердження що цінність «стійкість» є відносно новою цінністю, яка з'явилася в результаті підвищення обізнаності про вплив технологій на навколишнє середовище (Poel & Taebi, 2022). Це дозволило констатувати, що технології впливають на моральні переконання та практику в трьох основних областях: прийняття рішень (як ми приймаємо морально навантажені рішення), стосунки (як ми ставимося до інших) і сприйняття (як ми сприймаємо ситуації). Відповідно (за Полом Вербеком) є шість основних механізмів техно-моральних змін: додавання варіантів; зміна процесу прийняття рішень витрати; створення нових відносин; зміна внутрішнього тягаря та

очікувань відносини; зміна балансу сил у відносинах; та зміна сприйняття (інформація, ментальні моделі та метафори).

У зв'язку з цим існує два підходи в теорії технологій: матеріалістичні теорії технологій, які розглядають технології як обов'язково матеріальні артефакти (молотки, ядерні бомби, комп'ютери тощо), та інституціоналістично/ідеалістичні теорії, які також включають абстрактні соціальні інститути, такі як «демократія», «верховенство права» або «вільний ринок» у сферу технологій. Тому необхідно сприймати культуралістичне та інституціоналістське розуміння технології, що для нинішніх цілей України дозволить розширити переважно матеріалістично-інструменталістське розуміння того, що таке технологія. Іншими словами, ми припускаємо, що технології це, перш за все, матеріальні артефакти, створені людьми для сприяння процесам досягнення мети. Технологія в такому розумінні відіграє ключову роль у посередництві відносин між людьми і навколишнім світом. Це дозволило філософу Дон Іде описати чотири типи посередницьких ефектів, які може мати технологія про те, як люди ставляться до світу: втілення (тобто ми розширюємо свої тіла за допомогою технологій), герменевтика (технології змінюють те, як ми тлумачимо (пізнаємо) світ), окремішність (ми безпосередньо ставимося до технології як до «іншого») та фону (технологія стає частиною середовища). Такий підхід дозволив констатувати, що технології відіграють вирішальну роль у зміні людської моралі, яка визначає систему цінностей. Окрім надання нових даних, зображень та інформації, технологія також може змінюватися ментальні моделі та метафори. Такий стан справ вказує на те, що розробникам технологій необхідно сприймати наслідки технологій на систему цінностей більш серйозно. Уточнюючи можливі механізми, за допомогою яких технологія може змінити мораль, ми можемо допомогти інженерам, дизайнерам та користувачам технологій серйозно ставляться до цієї ідеї. Ми також можемо допомогти політикам і активістам зрозуміти моральний вплив технологій на розвиток нашого суспільства.

КУРИЛО Ольга
*доктор філософії,
старша викладачка кафедри професійної освіти та технологій
Бердянського державного педагогічного університету*

ОСВІТА І НАУКА ЯК РУШІЙНІ СИЛИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Україна активно впроваджує підходи сталого розвитку, орієнтуючись на глобальні цілі до 2030 року. Від 2015 року в державі триває процес реформування, спрямований на модернізацію соціально-економічної системи та утвердження демократичних принципів управління. У цьому контексті Цілі сталого розвитку (ЦСР) поступово інтегруються в державну політику, визначаючи пріоритети розвитку на засадах інклюзивності та рівних можливостей [8].